

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 stycznia 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt XVIII C 1772/17, z powództwa M. R. przeciwko T. T. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XVIII Wydział Cywilny:

1. zasądził od T. T. na rzecz M. R. kwotę 1.980 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 712 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, zaskarżając orzeczenie w części uwzględniającej powództwo.

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.), wyrażającą się pozbawieniem pozwanego możliwości obrony swych praw, poprzez wysłanie wezwania na rozprawę na błędny adres pozwanego, co skutkowało niestawiennictwem pozwanego w dniu rozprawy oraz pominięciem przez Sąd dowodu z jego przesłuchania.

W konsekwencji zgłoszonego zarzutu apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W przypadku niepodzielenia przez Sąd Okręgowy stanowiska pozwanego co do nieważności postępowania, apelujący zarzucił:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającą się w przyjęciu, że pozwany ponosi koszt zakwaterowania w wynajętym przez powoda hotelu, podczas gdy powód wniósł o zwrot kosztów zakwaterowania za hotel znacznie odbiegający standardem od pierwotnie wynajętego apartamentu oraz usługi opłacone przez powoda w hotelu zastępczym przekraczały usługi pierwotnie wykupione u pozwanego;
2. naruszenie art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez niedopuszczenie zgłoszonego prawidłowo dowodu z przesłuchania stron na okoliczność braku podstaw do zwrotu kosztów rezerwacji oraz kosztów zakwaterowania w innym hotelu, podczas gdy dowód ten dotyczył okoliczności mających dla sprawy istotne znaczenie, a sporne okoliczności nie zostały dostatecznie wyjaśnione;
3. naruszenie art. 233 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na pełnym pominięciu dowodu z dokumentu (...), a w konsekwencji błędnym przyjęciu granic odpowiedzialności finansowej pozwanego w stosunku do powoda.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nadto wniósł o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew oraz na okoliczność zmiany adresu zamieszkania pozwanego.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa adwokackiego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna.

W art. 379 k.p.c. wśród przesłanek nieważności postępowania ustawodawca w punkcie 5 wymienił sytuację, w której strona została pozbawiona możliwości obrony swoich spraw.

W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt. 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona procesu, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, (...) 1963 nr 1, s. 117; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1999 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 nr 10, poz. 172; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98, niepublikowany).

Przytoczona podstawa nieważności postępowania jest spełniona, jeżeli z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła - wbrew swej woli - brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 z. 3, poz. 66; z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 41 - dodatek; z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 nr 12, poz. 220; z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/0; niepublikowane; z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, niepublikowane i z dnia 22 maja 2014 r., IV CSK 545/13, niepublikowane).

Sytuacja taka zachodzi zaś m.in., gdy wady zawiadomienia o terminie rozprawy, jedynej albo bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia, uzasadniały odroczenie rozprawy, a sąd rozpoznał sprawę i wydał orzeczenie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNC 1975 nr 5, poz. 84; z dnia 15 stycznia 1999 r., II CKN 139/98, z dnia 6 marca 2002 r., III RN 12/01, niepublikowany; z dnia 8 stycznia 2004 r., I CK 19/03, niepublikowany; z dnia 15 grudnia 2006 r., I PK 122/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 325; z dnia 7 lutego 2013 r., II CSK 325/12, niepublikowany).

Jak wynika z akt sprawy w piśmie procesowym z dnia 13 października 2017 roku (data wpływu do Sądu) pozwany poinformował o zmianie miejsca zamieszkania, wskazując aktualny adres dla doręczeń: „ul. (...), (...)-(...) G.”. Jednocześnie wniósł o przesłuchanie go w drodze pomocy prawnej przed Sądem Rejonowym w Gdyni (k. 63).

Jednocześnie w dniu 2 listopada 2017 roku wpłynęło do Sądu Rejonowego pismo pełnomocnika pozwanego, informujące, że pozwany wypowiedział pełnomocnictwo i zwolnił pełnomocnika z obowiązku świadczenia pomocy prawnej w ciągu kolejnych 14 dni (k. 64).

Rozprawa wyznaczona na dzień 29 listopada 2017 roku została odroczone do dnia 24 stycznia 2018 roku (k. 75-76).

Wezwanie dla pozwanego, który był nieobecny na rozprawie w dniu 29 listopada 2017 roku zostało wysłane w dniu 30 listopada 2017 roku na poprzedni adres tj. „ul. (...), (...)-(...) S.” (k. 76 i k.86).

Sąd Rejonowy uznał, że pozwany został powiadomiony o terminie rozprawy przez awizo (k. 89).

W tym miejscu należy podkreślić, że doręczenie zastępcze w trybie art. 139 § 1 k.p.c. jest skuteczne, gdy miejsce zamieszkania adresata nie budzi wątpliwości (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 1995 roku, III CRN 4/95, niepublikowane). Podstawowym warunkiem skuteczności zastępczego doręczenia, o którym mowa w art. 139 § 1 k.p.c., jest bowiem prawidłowy adres osoby, do której pismo sądowe jest adresowane. Przepis ten zakłada bowiem, że adresat mieszka pod wskazanym adresem, a jedynie zachodzi niemożność doręczenia mu pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających.

Pozwany podał aktualny adres zamieszkania, zatem doręczenie zastępcze na poprzedni adres zamieszkania na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. przez złożenie pisma w placówce pocztowej nie może być skuteczne, ponieważ nie ma możliwości dochowania wymaganego w tym przepisie umieszczenia zawiadomienia o pozostawieniu pisma w

placówce pocztowej na drzwiach mieszkania adresata lub w jego skrzynce pocztowej. Brak adnotacji poczty, że adresat nie mieszka pod wskazanym adresem lub że wyprowadził się nie sankcjonuje wadliwego doręczenia, zwłaszcza, że doręczyciel może nie wiedzieć, kto mieszka pod wskazanym adresem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2009 roku, IV CNP 87/08, niepublikowane).

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Dokonanie doręczenia dla pozwanego przez Sąd Rejonowy na adres, pod którym pozwany już nie zamieszkiwał skutkuje stwierdzeniem nieważności postępowania, albowiem pozwany - wbrew swej woli – nie mógł brać i nie brał udziału w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku tj. na rozprawie wyznaczonej na dzień 24 stycznia 2018 roku.

Skutkuje to uchyleciem - na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji zaistniała z chwilą wykonania pkt. 5 postanowienia z dnia 29 listopada 2017 roku tj. wysłania zawiadomienia na wyznaczony na dzień 24 stycznia 2018 roku termin rozprawy.

W tej sytuacji odnoszenie się do pozostałych zarzutów podnoszonych w apelacji jest zbędne.